

ERKEKLERİN ŞİDDETE MARUZ KALMA VE ŞİDDET UYGULAMA YAŞANTILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ¹

Yunus AKAN

Doktora Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, yakan.86@hotmail.com

Binnaz KIRAN

Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, binkiran2009@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, erkeklerin; şiddete maruz kalma ve şiddet uygulama yaşantıları arasındaki ilişkiyi incelemek ve şiddetin şiddete maruz kalan üzerindeki etkileri hakkında erkek algısını ortaya çıkarmaktır. Erkek şiddeti olgusunu bütüncül bir yaklaşımla ve derinlemesine aydınlatılabilmek için, araştırmanın yöntemi olarak nitel ve araştırmanın deseni olarak ise olgubilim seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik yöntemine göre seçilen 19 erkek oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların özellikleri yaş, ekonomik durum, eğitim seviyesi, yetiştiği aile ortamı ve anne baba tutumlarına göre değişmektedir. Araştırmada kullanılan veriler görüşme yoluyla ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde kodlamaya dayalı içerik analizi kullanılmıştır. Sonuçlar, katılımcıların büyüdüğü yere, ekonomik ve eğitim durumuna ve anne-baba tutumlarına göre farklılık göstermektedir. Araştırma sonucuna göre; şiddetin, şiddete maruz kalanın günlük yaşamına %63 oranında "İçine kapanıp insanlardan uzaklaşacağı" ve psikolojisinde ise %42 oranında "Psikolojisinin bozulup ruhsal acı çekeceği" şeklinde etkisi olacaktır. Katılımcıların hepsi en az bir kez şiddete maruz kalmış ve şiddet uygulamıştır. Katılımcıların %74'ü "Babalarından" ve %84'ü ise "Tokat" şeklinde şiddete maruz kalmıştır. Katılımcıların %79'u "Çocuğuna" ve %63'ü ise "Fiziksel vurma" şeklinde şiddet uygulamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular alanyazınla ilişkisi çerçevesinde tartışılmış ve şiddetin çözüm olamayacağı ve zararları konusunda bilinçlendirme gibi bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Erkek şiddeti, şiddet yaşantısı, şiddetin etkileri, olgubilim

EXAMINING THE RELATION BETWEEN MEN'S EXPOSURE TO VIOLENCE AND MEN'S USE OF VIOLENCE

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the relation between men's exposure to violence and use of violence; and to reveal men's perceptions about the effects of violence. In order to illuminate the phenomenon of male violence in a holistic way and in depth, the method of research chosen is qualitative and the research model is the phenomenological method. The sample of the study consists of 19 men selected using purposeful sampling according to the maximum diversity method. The characteristics of the participants forming the sample of the study vary according to age, economic status, level of education, family environment and parental attitudes. The data used in this research was obtained through interview and a semi-structured interview form. Coding based content analysis is used to analyze the data. The results vary according to where the participants grew up, their economic and educational status and parental attitudes. According to results of the research, in daily life 63% said they were "isolated from people" and 42% of cases there was "psychological distress and emotional pain." Every

¹ Bu çalışma 6-8 Nisan 2017'de International Congress Of Eurasian Social Sciences'ta Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

participant had been exposed to violence and used violence at least once. 74% of the participants stated that they were exposed to violence from “their father” and 84% said that they were exposed to violence in terms of “slapping”. 79% of the participants use violence against “their children” and 63% of them used “physically hit” others. The findings obtained from this research are discussed in the context of literature and some suggestions are made, such as raising awareness about violence, the damage caused.

Keywords: Male violence, experience of violence, the effects of violence, phenomenology

GİRİŞ

Şiddet, insanların var olmaya başlamasıyla birlikte günümüze kadar hep bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde şiddet, aile ve toplum içerisinde insan yaşamının yıkıcı bir parçası olarak hala varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Şiddet konusunda en kabul gören tanım gücü elinde bulunduranın güçsüz olanı kontrolü altına alıp isteklerini yaptırmasıdır (Altun, 2007). Gücü elinde bulunduranın güçsüz olanı kontrol ederken, şiddetin fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel türlerine başvurabilir. Fiziksel şiddet, beden bütünlüğüne zarar veren davranışları (Işiloğlu, 2006); psikolojik şiddet, eleştirme ve kıskançlık gibi sözel ve duygusal olarak yapılan davranışları (Karataş, 2009); cinsel şiddet, karşı cinsi bir cinsel obje gibi gösteren davranışları (Dünya Sağlık Örgütü, 2002); ekonomik şiddet ise paranın istismar aracı olarak kullanılmasını (Sezgin, 2007) ve etrafındakilerin ekonomik değer olarak görülmesini (Kağıtçıbaşı, 2005) içerir.

Yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar, şiddetin biyolojik, psikolojik ve toplumsal sebepleri olabileceğini göstermektedir. Şiddetin biyolojik sebepleri arasında; erkeklik hormonu (Gustavson, 2009), dürtüsellik seviyesinin yüksek olması (Seager, 2005; Chapple ve Johnson, 2007), vücuttaki serotonin azlığı (Erten ve Ardalı, 2007), beyinde oluşan nörokimyasal bozukluklar (Subaşı ve Akın, 2003) ve kullanılan ilaçlar ile bağımlılık yaratan maddeler (Gök, 2009) gösterilmektedir. Şiddetin psikolojik sebepleri arasında; ihtiyaçlar ve dürtülerin doyumsuz kalması sonucunda oluşan engellenme hali (Vatandaş, 2003), paranoid kişilik bozuklukları gibi psikolojik rahatsızlıklar (Subaşı ve Akın, 2003), geçmişte şiddete maruz kalmak (Wareham ve ark., 2009; Willis ve ark., 2010; Kesebir ve ark., 2011; Özdemir ve ark., 2011; Topitzets ve ark. 2011) ve erken yaşta sosyal öğrenme yoluyla şiddetin öğrenilmesi (Straus,1999; Willis ve ark., 2010) gösterilmektedir. Şiddetin toplumsal ve kültürel sebepleri arasında; şiddetin toplumda normal karşılanması ve destek görmesi (Balcıoğlu, 2001), ataeril sistem, yoksulluk, eğitimsizlik, savaşlar, göçler (Çivi ve ark, 2008) ve şiddete karşı olumlu tutum geliştirmesine sebep olan medya yayınları (Durmuş, 2013) gösterilmektedir.

Şiddet, en çok erkekler tarafından gerçekleştirilmektedir (Taşçı, 2003; Söğüt, 2011; TÜİK, 2011). Erkeğin kadın ve çocuktan biyolojik olarak daha güçlü olarak görülmesi bunun en büyük gerekçesidir. Şiddet genellikle erkeklerle özdeşleşmiştir. Şiddet uygulayan erkekler sorunu, dünyanın her tarafında görülebilen yıkıcı sonuçları olan evrensel bir sorun haline gelmiştir (Altınay ve Arat, 2007). Ülkemizde de çoğunlukla erkekler, kadınların yanı sıra çocuklara ve diğer erkeklere öldürme, yaralama, taciz ve tecavüz şeklinde uyguladığı şiddet, medya aracılığıyla sıklıkla karşımıza çıkmaktadır (Eken, 1996).

Şiddet uygulayan erkeklerin genel olarak; geçmişte şiddet maruz kalmış veya tanıklık yapmış, şiddeti bir çözüm

yöntemi olarak gören, öfkeli, “erkeklik” kavramıyla ilgili mantık dışı inançlara sahip ve kendisiyle barışık olmayan bireyler oldukları görülmektedir (Işıloğlu, 2006; Tüzer ve Göka, 2007). Kendisiyle barışık olmayan ve kendisini yetersiz bulan, özellikle kadının kendisinden güçlü olmasını hazmedemeyen erkek bu eksiklerini etrafındakilere şiddet uygulayarak gizlemeye ve gücünü kanıtlamaya çalışmaktadır (Altınay ve Arat, 2007). Bu şekilde şiddet, bir baskı aracı olarak kullanılmakta (Ergil, 2001) ve şiddet uygulayan erkek, etrafındakilerin davranışları, bedeni ve bireysel özgürlüğü üzerinde denetim kurmaktadır (Mehmet, 2001). Şiddet sonucunda erkekler, üzerlerindeki baskıyı ortadan kaldırır ve kendi isteklerinin gerçekleştirilmesini garantiye alır (Uludağ, 2006).

Yapılan çalışmalar şiddet uygulayan erkeklerde iletişim (Balciöğlü, 2001; Wang ve ark., 2002; Çelik, 2015), çatışma çözme (Scott, 2004; Loseke, 2005), öfke yönetimi (Riggs ve ark., 2000; Gök, 2009) ve empatik becerinin (Balciöğlü, 2001; Wang ve ark., 2002; Çelik, 2015) eksikliğine ve kazandırılmalarının gerekliliğine sıklıkla vurgu yapmaktadır. Şiddetin önlenmesi ile ilgili yapılan bir araştırmada öfke yönetimi, dürtü kontrolü, problem çözme ve empati gibi becerileri içine alan bir programın erken yaşta özellikle erkek öğrencilere uygulamanın şiddeti % 41 oranında azalttığı ifade edilmiştir (Grossman ve ark., 1997). Şiddetin çözümü ile ilgili sürekli çalışmalar yapılmasına rağmen yapılan çalışmaların şiddet sorununu çözemediği görülmektedir. Şiddeti ve töre cinayetlerini engellemede mağduru koruyan yasaların da tek başına yeterli olmadığı görülmektedir (Yüksel, 2016). Bunun başlıca nedeni olarak şiddet uygulayıcısı olan erkeklerin yeterince anlaşılabilmesi ve böylece sorunun asıl kaynağına yeterince inilememesi olarak düşünülmektedir. Bundan dolayı ilk başta erkeklerin anlaşılması ve değişimi ve şiddetin öğrenilen ve değiştirilebilen bir davranış olduğunun kabul edilmesi önemlidir (Çelik, 2015). Birleşmiş Milletler, şiddetin çözümü ve erkek-kadın eşitliğinin sağlanması için erkeklerin değişiminin önemine vurgu yapmaktadır (Körükçü ve ark., 2012). Yapılan diğer çalışmalarda da erkeklerin eğitilmesinin ve değişiminin şiddeti azaltmada çok etkili olduğu vurgulanmaktadır (Altınay ve Arat, 2007; Efe ve Ayaz, 2010). Bundan dolayı bu araştırmanın temel amacı, şiddet sorununa erkeklerin penceresinden yansıtılabilmektir. Bu doğrultuda erkeklerin; şiddete maruz kalma ile şiddet uygulama yaşantıları arasındaki ilişkiyi incelenmeye, aynı zamanda şiddetin şiddete maruz kalan üzerindeki etkiler hakkında erkek algısı ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Şiddetin, şiddete maruz kalanın bedeni, psikolojisi ve günlük yaşamı üzerindeki etkileri, erkeklerin şiddete maruz kalma ve şiddet uygulama gerekçeleri, şiddete maruz kaldığı ve şiddet uyguladığı kişiler, şiddete maruz kalma ve uygulama biçimi gibi değişkenler bu araştırmada erkeklerin bakış açısıyla ele alınmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Şiddet gibi önemli bir sorunun bütüncül bir yaklaşımla aydınlatılabilmek için araştırmanın yöntemi olarak nitel ve araştırmanın deseni olarak ise olgubilim seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini 19 erkek oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik yöntemine göre örneklem seçimi yapılmıştır. Örneklem ile ilgili demografik bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Demografik Bilgi	Özellik	Dile Getirenler	Sayı	%
Yaş Aralığı	20-30	k8	1	5
	31-40	k1-k3-k4-k7-k12-k13-k14-k16-k17	9	48
	41-50	k2-k10-k11-k18	4	21
	51-60	k5-k6-k9-k15-k19	5	26
Ekonomik Seviye	Düşük (0-1500tl)	k5-k8-k9-k11-k13	5	26
	Orta (1500tl-3500tl)	k4-k6-k10-k12-k14-k15-k16-k18-k19	9	48
	İyi (3500tl-6000tl)	k1-k2-k17	3	16
	Çok iyi (6000tl ve Üzeri)	k3-k7	2	11
Eğitim Seviyesi	İlkokul	k9-k11-k12-k18	5	26
	Ortaokul	k5-k10-k15	3	16
	Lise	k4-k8-k13-k19	5	26
	Lisans	k2-k3-k6-k7-k16-k17	6	32
	Yüksek lisans	k1-k14	2	11
Büyüdüğü Yer	Kırsal Bölge	k2-k5-k9-k10-k11-k12-k14-k15-k17-k18	10	52
	Şehir Merkezi	k1-k3-k4-k6-k7-k8-k13-k16-k19	9	48
Aile Ortamı	Otoriter-Baskıcı	k1-k2-k6-k7-k9-k10-k11-k13-k14-k15-k16-k17-k18	13	69
	Aşırı Korumacı	k4-k8-k12-k19	4	21
	Aşırı serbest-İhmalkâr	k5	1	5
	Demokratik	k3	1	5
Medeni Durum	Evli	k1-k2-k3-k4-k5-k7-k8-k9-k10-k11-k12-k13-k14-k15-k16-k17-k18-k19	18	95
	Evli ve çok eşli	k9-k10-k15-k18	4	21
	Evli Çocuksuz	k4	1	5
	Bekâr	k6	1	5
Babayla İlişkiler	Kötü	k1-k2-k5-k6-k7-k9-k10-k11-k13-k14-k15-k16-k17-k18	14	74
	Yeterince görmedim	k4-k8-k12-k19	4	21
	İyi	k3	1	5
Anneyle İlişkiler	İyiymi ve sevgi doluydu	k1-k3-k4-k6-k9-k10-k11-k12-k13	9	48
	Normal, hep işle uğraşırdı	k7-k14-k16-k17-k18	5	26
	İyi değildi, bilgisizdi	k2-k5-k8-k15-k19	5	26

Katılımcıların %48'i "31-40" yaş aralığındadır. Katılımcıların %72'sinin gelir durumunun iyi olmadığı görülmektedir. Şiddet, literatürde sıklıkla maddi durumla ilişkilendirilmektedir (Balcioglu, 2001; Wang ve ark., 2002; Çivi ve ark., 2008). Bütün eğitim seviyelerinden birbirine yakın sayılarda katılımcılarla görüşülmüştür. Yapılan araştırmalarda şiddet sıklıkla eğitim seviyesiyle de ilişkilendirilmektedir (Wang ve ark., 2002; Vatandaş, 2003; Çivi ve ark, 2008).

Katılımcıların büyük çoğunluğunun evli ve çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler analiz edilirken katılımcıların %21'inin şuan çok eşli olduğu ortaya çıkmıştır. Çok eşli olan katılımcıların hepsinin "kırsal bölgede" ve "baskıcı, otoriter aile ortamında" büyüdüğü; eğitim seviyelerinin ve ekonomik durumlarının iyi olmadığı görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu, dörtten fazla kardeşe sahip olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcıların kendilerinin ve babalarının kişilik özelliği hakkında verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında,

katılımcıların kendi kişilik özellikleri ile babalarının kişilik özelliklerinin uyduğu ve babaların kendi kişilik özelliklerini, çocuğuna aktardığı görülmektedir. Katılımcıların babalarıyla ilişkileri, yetiştiği aile ortamı ile tutarlılık göstermektedir. “Babanla ilişkilerin nasıldı?” sorusuna katılımcıların çoğu ‘iyi değildi’ cevabını vermiştir. Katılımcılar babasının kişilik özelliği hakkında bilgi verirken 14 kişi “Ağırbaşlıydı”, 12 kişi “Katıydı”, 11 kişi “Sessizdi” ve 10 kişi “Liderdi” cevapları ile ve ataerkil yapıya ait geleneksel bir babanın özelliklerinden bahsetmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılacak veriler, “görüşme” tekniği ile “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme formu; kuramsal temellere ve uzman incelemesine göre hazırlanan 11 açık-uçlu sorudan ve çok sayıda alternatif sorulardan veya sondalardan oluşmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Görüşmelerde katılımcılardan izin alınmadığı için ses kayıtları elde edilememiş, katılımcıların ifadeleri görüşme sırasında not edilmiştir. Görüşmeler her bir katılımcı için en az 120 dakika sürmüştür. Katılımcıların kimliklerinin gizliliği açısından her bir katılımcıya K1,..K8 şeklinde kodlar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde, kodlamaya dayalı içerik analizi kullanılmıştır. Temalar(kategoriler) ve alt temalar alanyazın araştırması sonucu önceden hazırlanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yapılarak kodlanmıştır. Kodların kendi içinde tutarlı olup olmadığı ve alt temaların ana temalarla, ana temaların da araştırmanın amacıyla bir bütünlük oluşturup oluşturmadığı kontrol edilmiştir. Böylelikle iç ve dış tutarlık sağlanmıştır.

Verilerin Geçerliliği-Güvenirliği

Veri kaybının önlenmesi için görüşme sırasında ayrıntılı notlar tutulmuştur ve bu notlar katılımcıların onayına sunulmuştur. Görüşmelerden hemen sonra tutulan notlar gözden geçirilerek veri kaybının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Farklı özelliklere sahip katılımcılarla görüşülerek araştırmanın çeşitliliği sağlanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler birbiriyle ilişkilendirilerek derin odaklı veri toplanmaya çalışılmıştır. Geçerliliği artırmak için ayrıntılı betimleme kullanılarak doğrudan alıntılara yer verilmiş ve güvenilirliği arttırmak için nicel veriler kullanılmıştır. Şiddet konusu üzerinde yapılan farklı araştırmaların sonuçları da bu araştırmanın sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır.

BULGULAR

Şiddet uygulayan erkeklerin, “şiddete maruz kalma ve uygulama nedenleri, şiddet uyguladığı ve şiddete maruz kaldığı kişiler, yaşadıkları şiddetin sıklığı, uygulanan ve maruz kalınan şiddetin biçimleri, şiddetten nasıl etkilendikleri, şiddet yerine yapılabilecek davranışlar ve şiddetin insan üzerindeki etkileri” ile ilgili sorulara

verdiği yanıtlar aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddete Maruz Kalma Yaşantılarına Yönelik Bulgular:**Tablo 2.** Şiddet Uygulayan Erkeklerin Geçmişte Şiddete Maruz Kalıp Kalmadıklarına İlişkin Veriler

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Evet	k1-k2-k3-k5-k6-k7-k8-k9-k10-k11-k12-k14-k15-k16-k17-k18-k19	16	89
2 En büyük şiddeti evli erkekler görüyor	k4-k13	2	11

“Geçmişte şiddete maruz kaldınız mı?” sorusuna bütün katılımcılar, yaşamları boyunca en az bir kere şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Diğer cevaplardan farklı olarak iki kişi en çok şiddete maruz kalanların evli erkekler olduğunu ifade etmiştir.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddete Maruz Kalma Nedenlerine Yönelik Bulgular:**Tablo 3.** Hangi Nedenen Dolayı-Niçin Şiddete Maruz Kaldınız?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Aile kurallarına uymadığım için	k1-k2-k6-k7-k8-k9-k12-k13-k14-k15-k18-k19	12	63
2 Söz dinlemediğim ve dediklerini yapmadığım için	k6-k9-k10-k12-k14-k15-k17-k18	8	42
3 İşe gitmeyip oyun oynadığım ve eğlendiğim için	k2-k7-k11-k14-k15-k18	6	32
4 Kavga ettiğim ve yaramazlık yaptığım için	k1-k2-k10-k16-k18-k19	6	32
5 Büyüklerin sözlerine karşılık verdiğim için	k9-k10-k12	3	16
6 Babamın cebinden izinsiz harçlık aldığım için	k5-k7-k13	3	16

“Hangi gerekçeyle-niçin şiddete maruz kaldınız?” sorusuna %63 oranında “Aile kurallarına uymadığım için”, %42 oranında “Söz dinlemediğim ve dediklerini yapmadığım için” ve %32 oranında “İşe gitmeyip oyun oynadığım ve eğlendiğim için” cevapları verilmiştir. “Söz dinlemediğim ve dediklerini yapmadığım için” cevabını veren katılımcılar kırsal bölgede ve otoriter-baskıcı aile ortamında büyümüşdür. “İşe gitmeyip oyun oynadığım ve eğlendiğim için” cevabını veren katılımcıların hepsinin ekonomik durumu iyi değildir ve kırsal bölgede, otoriter-baskıcı aile ortamında büyümüşdür. Bu konuda K14 şu yaşantısını paylaşmıştır: “Ortaokuldayken, işe gitmeyip arkadaşlarımla oyun oynamaya gittiğim bir gün, eve giderken babam beni gördü ve arkadaşlarımla yanında dövdü, ondan sonra korkudan hiç işten kaçmadım ama babamı hiç sevemedim, hayatım boyunca hep ondan uzaklaştım”.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddete Maruz Kaldığı Kişilere Ait Bulgular:**Tablo 4.** Size Kim Veya Kimler Şiddet Uyguladı?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Babam	k1-k2-k5-k6-k7-k9-k10-k11-k13-k14-k15-k16-k17-k18	14	74
2 Öğretmenim	k3-k5-k6-k14-k19	5	26
3 Komutanım	k4-k5-k7-k15-k18	5	26
4 Abim	k6-k8-k9-k12	4	21

“Kim veya kimler tarafından şiddete maruz kaldınız?” sorusuna %74 oranında “Babamdan”, %26 oranında “Öğretmenimden” ve %26 oranında “Komutanımdan” cevapları verilmiştir. “Babamdan” cevabı veren katılımcıların büyük çoğunluğu otoriter-baskıcı bir aile ortamında büyümüşdür. “Öğretmenimden” cevabını

veren katılımcıların büyük çoğunluğunun ekonomik durumları iyi değildir. “Komutanımdan” cevabı veren katılımcıların büyük çoğunluğunun eğitim seviyesi lise ve altıdır. Bu konuda şu yaşantılar paylaşılmıştır: K19: “İlkokuldayken ödevimi yapmadığım için sınıf öğretmenim beni herkesin ortasında dövdü, çok üzülüm, okuma isteğim azaldı”. K7: “Babam, askerde komutanlarından çok çekmiş, oda ayısını bize yaptı. Her hata yaptığımızda bana, kardeşlerime ve anneme şiddet uyguladı. Ceza olarak bizi aç bıraktı, eve almadı, sopayla dövdü. Hatasız olmamızı ve istediklerini harfiyen yerine getirmemizi istiyordu”.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddete Uğrama Sıklığına Yönelik Bulgular:**Tablo 5.** Ne Sıklıkla Şiddete Maruz Kaldınız?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Ara sıra	k4-k6-k11-k12-k13-k16-k17-k18-k19	9	49
2 Her hata yaptığımda	k1-k5-k8-k9-k14	5	26
3 Sürekli	k2-k7-k10-k15	4	21
4 Nadiren	K3	1	5

“Ne sıklıkla şiddete maruz kaldınız?” sorusuna %49 oranında “Ara sıra”, %26 oranında “Her hata yaptığımda” ve %21 oranında “Sürekli” cevapları verilmiştir. “Her hata yaptığımda” cevabını veren katılımcıların çoğunluğunun ekonomik durumu iyi değildir. “Sürekli” cevabını veren katılımcıların çoğunluğu kırsal bölgede ve otoriter-baskıcı bir aile ortamında büyümüştür.

Şiddet Uygulayan Erkeklerle Uygulanan Şiddet Yöntemlerine İlişkin Bulgular:**Tablo 6.** Size uygulanan şiddet yöntemleri nelerdir?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Tokat atılarak	k1-k2-k5-k6-k7-k8-k9-k10-k11-k12-k13-k14-k15-k16-k18-k19	16	84
2 Bağırmak, hakaret ve küfür şeklinde	K3-k9-k11-k13-k14-k15-k17	7	37
3 Aşağılanarak, küçümsenip değersiz görülerek	k2-k4-k6-k11-k13-k14	6	32
4 Yumrukla	k2-k8-k9-k12	4	21
5 Taş fırlatılarak	k11-k14	2	11
6 Aç bırakılarak	k5-k7	2	11
7 Değnekle dövülerek	k7	1	5
8 Eve alınmayarak	k15	1	5
9 Odaya kilitleyerek	k15	1	5
10 Hortumla dövülerek	k13	1	5

“Size nasıl şiddet uygulandı?” sorusuna %84 oranında “Tokat atma”, %37 oranında “Bağırılma, hakaret ve küfür” ve %21 oranında “Aşağılanma, değersiz görülme ve küçük düşürülme” cevapları verilmiştir. Medeni durumu “Çok eşli” olan erkeklerin hepsi “Tokat atma” cevabını vermiştir. “Bağırılma, hakaret ve küfür” cevabını veren erkeklerin çoğunluğunun ekonomik durumu kötüdür ve otoriter-baskıcı bir aile ortamında büyümüştür. Bu konuda K7 şu yaşantısını paylaşmıştır: “Eve özellikle karanlık çökmeden gelmek babamın katı kurallarındandı. Bazen oyuna dalıp eve geç geliyordum. Bundan dolayı babam tarafından defalarca sabaha kadar aç bırakıldım”.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Kendilerine Uygulanan Şiddetten Nasıl Etkilendiklerine Yönelik Bulgular:**Tablo 7.** Şiddete Maruz Kalmak Sizi Nasıl Etkiledi?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 O an üzülsem bile iyi ki dövüldü, şiddet düzelmemi sağladı	k1-k2-k5-k6-k8-k9-k10-k11-k12-k13-k15-k16-k18	13	68
2 İçinde bir yara olarak kaldı ve acısını hep hissettim	k4-k7-k14-k17-k19	5	26
3 Herkesin içinde dövmesini hiç unutamıyorum	k7-k14	2	11
4 O dayaklardan sonra babama karşı hala içimde bir soğukluk var	k7-k14	2	11
5 Hak veriyorum o an ben de olsam aynı şeyi yapardım	k9-k11	2	11
6 Kendimi değersiz hissettim	k14-k17	2	11
7 Büyüklerin attığı tokat şiddet değildir, eğitim amaçlıdır	k1-k16	2	11
8 İnsanlara karşı sevgimi kaybettim, şimdi kendi çocuklarımla ve eşimle ilgilenmek içimden gelmiyor	k7-k11	2	11

“Şiddete maruz kalmak sizi nasıl etkiledi?” sorusuna %68 oranında “O an üzülsem bile iyi ki dövüldüm, şiddet düzelmemi sağladı”, %26 oranında “İçinde bir yara olarak kaldı ve acısını hep hissettim” ve %11 oranında “Herkesin içinde dövmesini hiç unutamıyorum” cevapları verilmiştir. Medeni durumu çok eşli olan erkeklerin hepsi “O an üzülse bile iyi ki dövüldüm, şiddet düzelmemi sağladı” cevabını vermiştir. “İçinde bir yara olarak kaldı ve acısını hep hissettim” cevabını veren katılımcıların çoğu eğitim seviyesi lisans ve üzeridir. Bu konuda şu yaşantılar paylaşılmıştır: K16, “Uyguladığım şiddetten sonra kızım bana, sen kötü bir babasın, seni sevmeyeceğim” dedi. K14, “Babamdan gördüğüm şiddetten dolayı, ona karşı hep soğukluk hissettim, o da bunu fark etmiş, bir gün bana, ‘Oğlum niye beni sevmiyorsun?’, dedi”.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Maruz Kaldıkları Şiddet Yerine Kendilerine Nasıl Davranılmasını İstediklerine Yönelik Bulgular:**Tablo 8.** Şiddet Uygulanmak Yerine Size Nasıl Davranılsaydı Daha İyi Olurdu?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Doğru olanı yaptı, yoksa aklım başıma gelmezdi	k1-k2-k5-k9-k10-k11-k15-k16-k18	9	49
2 Anlamaya çalışmalıydı	k3-k4-k6-k14	4	21
3 İkna edici şekilde ve güzel bir dille hatalarımı söyleseydi daha iyi olurdu	k14-k17	2	11
4 Sevgi göstererek ve erkeklik gururumu okşayarak davranılsaydı daha iyi olurdu	k8-k15	2	11
5 Keşke daha çok dövseydi	k12	1	5

“Şiddet uygulanmak yerine size nasıl davranılsaydı daha iyi olurdu?” sorusuna %49 oranında “Doğru olanı yaptı yoksa aklımız başımıza gelmezdi”, %21 oranında “Anlamaya çalışmalıydı” ve %11 oranında “İkna edici şekilde ve güzel bir dille hatalarımı söyleseydi daha iyi olurdu” cevapları verilmiştir. “Doğru olanı yaptı yoksa aklımız başımıza gelmezdi” cevabını veren katılımcıların hepsi otoriter-baskıcı aile ortamında büyümüştür. “Anlamaya çalışmalıydı” cevabı veren katılımcıların çoğunun eğitim seviyesi lisans ve üzeridir.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddet Uygulama Yaşantılarına Yönelik Bulgular:**Tablo 9.** Hiç Şiddet Uyguladın Mı?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Evet	k1-k2-k3-k4-k5-k6-k7-k8-k9-k10-k11-k12-k13-k14-k15-k16-k17-k18-k19	19	100

“Hiç şiddet uyguladın mı?” sorusuna katılımcıların tamamı yaşamları boyunca en az bir kez şiddet uyguladığını ifade etmiştir.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddet Uygulama Gerekçelerine Yönelik Bulgular:**Tablo 10.** Hangi Gerekçeyle-Niçin Şiddet Uyguladın?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Sözümlü dinlememesi ve dediklerimi yapmaması	k4-k5-k8-k9-10-k11-k12-k13-k15-k18	10	53
2 Çocukların yaramazlık yapması ve kavga etmesi	k1-k7-k10-k14-k15-k16-k17-k18-k19	9	49
3 Erkeklik onurumu zedeleyici laflar, bana veya aileme hakaret	k3-k5-k6-k9-k13-k14	6	32
4 Sus dememe rağmen kadının hala konuşması ve dırdır etmesi	k4-k9-k12-k15	4	21
5 Saygısızlık ve ciddiye alınmama	k3-k6-k8-k18	4	21
6 Evin kurallarına uyulmadığı için	k5-k11-k15	3	16
7 Hatalı olduğu halde kendini savunması, aynı şeylerde inat etmesi	k2-k9-k18	3	16

“Hangi gerekçeyle-niçin şiddet uyguladın?” sorusuna %53 oranında “Sözümün dinlenilmemesi ve dediklerimin yapılmaması”, %49 oranında “Çocukların yaramazlık yapması ve kavga etmesi” ve %32 oranında “Erkeklik onurumu zedeleyici laflar” cevapları verilmiştir. “Sözümün dinlenilmemesi ve dediklerimin yapılmaması” cevabını veren erkeklerin hepsinin ekonomik durumu iyi değil ve eğitim seviyeleri lise ve altıdır. “Çocukların yaramazlık yapması ve kavga etmesi” cevabı veren erkeklerin hepsi otoriter-baskıcı bir aile ortamında büyümüştür ve “Erkeklik onurumu zedeleyici laflar” cevabı veren erkeklerin büyük çoğunluğunun ekonomik durumu düşüktür. Bu konuda şu yaşantılar paylaşılmıştır: K15 “Bana, sürekli bir kadına sözünü geçiremedin, diyorlar”. K9, “Bir akrabam, eşini dövdüğü zaman böyle kadın dövmüşüm diye bize gururlanarak anlatırdı”.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddet Uyguladığı Kişilere Yönelik Bulgular:**Tablo 11.** Kime Şiddet Uyguladın?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Çocuğuma	k1-k2-k5-k7-k9-k10-k11-k12-k13-k14-k15-k16-k17-k18-k19	15	79
2 Eşime	k2-k4-k8-k9-k10-k12-k14-k15-16-k18	10	53
3 Öğrencime	k2-k3-k6-k7-k14-k16	6	32
4 Kardeşlerime	k1-k8	2	11
5 Anneme	k18	1	5

“Kime şiddet uyguladın?” sorusuna %79 oranında “Çocuğuma”, %49 oranında “Eşime” ve %32 oranında “Öğrencilerime” cevapları verilmiştir.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddet Uygulama Biçimlerine Yönelik Bulgular:**Tablo 12.** Ne Şekilde Şiddet Uyguladın?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Genellikle fiziksel vurma	k1-k2-k5-k7-k8-k9-k10-k11-k12-k15-k16-k18	12	63
2 Bağırma	k2-k3-k4-k6-k7-k11-k13-k16-k17-k18-k19	11	58
3 Demir değnekle, sopayla dövdüm	k9-k18	2	11
4 Tokat	k11-k15	2	11
5 Yumrukla dövdüm	k13	1	5
6 Sandalyeye bağladıktan sonra, ışığı kapatıp odaya kilitledim	k8	1	5

“Ne şekilde şiddet uyguladın?” sorusuna %63 oranında ‘Fiziksel vurma’, %58 oranında “Bağırma” ve %11 oranında “Demir değnekle, sopayla” cevapları verilmiştir. “Demir değnek ve sopa” cevabını veren erkeklerin hepsinin ekonomik durumu ve eğitim seviyesini iyi değildir, kırsal bölgede ve otoriter-baskıcı aile ortamında büyümüştür.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Uyguladığı Şiddetin Maruz Kalan Üzerinde Etkilerine Yönelik Bulgular:**Tablo 13.** Uyguladığın Şiddetin, Şiddete Maruz Kalan Kişi Üzerinde Ne Gibi Olumsuz Etkilerini Fark Ettin?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Üzüldü ve ağladı	k1-k2-k3-k5-k6-k10-k14-k17	8	42
2 İşe yaradı ve akli başına geldi	k5-k8-k12-k14-k16	5	26
3 Çevresine uyguladığı şiddet arttı	k7-k11-k16	3	16
4 Bana olan sevgisi ve güveni azaldı	k1-k7-k14	3	16
5 Umurunda bile değildi. Misliyle karşılık verdi	k4-k13	2	11
6 Kolu ve kafası kırıldı	k9-k18	2	11
7 Evi terk edip ailesine gitti	k9	1	5

“Uyguladığın şiddetin, şiddete maruz kalan kişi üzerinde ne gibi olumsuz etkilerini fark ettin?” sorusuna %42 oranında “Üzüldü ve ağladı”, %26 oranında “İşe yaradı akli başına geldi” ve %16 oranında “Çevresine uyguladığı şiddet arttı” cevapları verilmiştir. “Üzüldü ve ağladı” cevabı veren katılımcıların çoğunun eğitim seviyesi lisans ve üzeridir. “İşe yaradı akli başına geldi” cevabı veren katılımcıların hepsinin ekonomik durumu iyi değildir, kırsal bölgede ve otoriter-baskıcı bir aile ortamında büyümüştür, eğitim seviyesi ilkökuldür ve çoğunluğunun medeni durumu “çok eşlidir”.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin, Şiddet Uyguladıktan Sonraki Durumuna Yönelik Bulgular:**Tablo 14.** Uyguladığın Şiddetten Sonra Kendini Nasıl Hissettin?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Kısa bir süre sonra pişman oluyorsun. Çünkü bir anlık öfkeyle oluyor	k5-k7-k8-k9-k10-k12-k13-k14-k17-k18	10	53
2 Çok sabrettim ve hak etti. Çünkü güzel bir dile uyarıyorsun yapmıyor	k6-k7-k15-k16-k18	5	26
3 Pişman olsam bile bazı kadınlar hak ediyor	k12-k13-k15	3	16
4 Şiddet çare değil ama çaresizsin	k13-k17	2	11

“Uyguladığın şiddetten sonra kendini nasıl hissettin?” sorusuna %53 oranında “Kısa bir süre sonra pişman oluyorsun, çünkü bir anlık öfkeyle oluyor”, %26 oranında “Çok sabrettim ve hak etti, çünkü güzel bir dile uyarıyorsun yapmıyor” ve %16 oranında “Pişman olsam bile bazı kadınlar şiddeti hak ediyor” cevapları verilmiştir. “Pişman olsam bile bazı kadınlar şiddeti hak ediyor” cevabını veren katılımcıların hepsinin ekonomik durumu iyi değildir ve eğitim seviyesi lise ve altıdır.

Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddet Uygulamak Yerine Yapabileceği Davranışlara Yönelik Bulgular:**Tablo 15.** Şiddet Uygulamak Yerine Ne Yapabilseydin Daha İyi Olurdu?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Daha nazik ve ikna edici bir dille yaklaşabilirdim	k1-k2-k3-k5-k16-k17	6	32
2 Ne yapsam anlamazdı. Çünkü beni takmıyordu	k4-k8-k13-k15	4	21
3 Sabırlı olabilirdim	k3-k14	2	11
4 Ortamı değiştirebilirdim	k4	1	5
5 Önce uyarıydım, sonra az dövseydim, yine yaparsa o zaman daha çok dövseydim	k9	1	5
6 Çocuğa hatasını söyledikten sonra sarılıp öpebilirdim	k13	1	5
7 Çocuğun benim gibi düşünemeyeceğini fark edebilirdim	k14	1	5

“Şiddet uygulamak yerine ne yapabilseydin daha iyi olurdu?” sorusuna %32 oranında “Daha nazik ve ikna edici bir dille yaklaşabilirdim”, %21 oranında “Ne yapsam anlamazdı. Çünkü beni takmıyordu” ve %11 oranında “Sabırlı olabilirdim” cevapları verilmiştir. “Daha nazik ve ikna edici bir dille yaklaşabilirdim” cevabını veren katılımcıların çoğunun ekonomik durumu iyidir ve eğitim seviyesi lisans ve üstüdür.

3. Şiddet Uygulayan Erkeklerin Şiddetin, Maruz Kalan Üzerindeki Etkileri Hakkında Görüşleri:

Şiddet uygulayan erkeklerin; şiddetin şiddete maruz kalanın fiziksel, psikolojik ve günlük yaşamı üzerindeki etkilerinin neler olabileceği hakkında görüşleri incelenmiştir.

Şiddetin, İnsan Bedeni Üzerindeki Etkilerine Yönelik Bulgular:**Tablo 16.** Şiddete Maruz Kalan Kişi Bedenen Nasıl Etkilenir?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Vücudunda yaralanma olur ve iz kalır	k3-k7-k9-k15-k17	5	26
2 Bedenen çok acı çeker	k1-k2-k14	3	16

“Şiddete maruz kalan kişi bedenen nasıl etkilenir?” sorusuna %26 oranında “Vücudunda yaralanma olur ve iz kalır” ve %16 oranında “Bedenen çok acı çeker” cevapları verilmiştir. Bu konuda K9 şu yaşantısını paylaşmaktadır: “Eşime şiddet uyguladım ve eşimin kolu kırıldı, uzun süre eşimin kolu alçıda kaldı”.

Şiddetin İnsan Psikolojisi Üzerinde Etkilerine Yönelik Bulgular:**Tablo 17.** Şiddete Maruz Kalan Kişi Psikolojik Olarak Nasıl Etkilenir?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 Psikolojisi bozulur ve ruhsal acı çeker	k4-k8-k10-k13-k14-k15-k16-k19	8	42
2 Olumlu duyguları kaybeder, hiçbir şeye sevinemez, mutsuz görünür	k1-k2-k6-k13-k14-k15-k16-k18	8	42
3 Eşinden soğur, eşine olan sevgisini kaybeder ve ona yabancılaşır	k6-k7-k8-k13-k14-k16-k17	7	37
4 Yaşadıklarını içine gömer, ömür boyunca unutamaz	k2-k5-k6-k7-k8-k18	6	32
5 Korku ve tedirginlik yaşar, hata yapmamaya çalışır	k1-k4-k6-k15-k17	5	26
6 Aşırı duygusallaşır ve bazen saatlerce ağlar	k7-k8-k12-k13-k15	5	26
7 Kendini değersiz ve güçsüz hisseder	k1-k4-k8-k14-k16-k17	5	26
8 İntihara kalkışır	k11-k13-k14-k18	4	21
9 Dört duvar arasında çaresizlik hisseder	k9-k11-k18-k19	4	21
10 Geleceğe dair karamsarlık ve ümitsizlik yaşar	k1-k4-k6-k18	4	21
11 Kocasını erkekliğini gösterdiği için kadın mutlu olur	k2-k5-k12-k15	4	21
12 Eline fırsat geçince şiddet uygulayandan intikam almaya çalışır	k5-k7-k13	3	16

“Şiddete maruz kalan kişi psikolojik olarak nasıl etkilenir?” sorusuna %42 oranında “Psikolojisi bozulur ve ruhsal acı çeker”, %42 oranında “Olumlu duyguları kaybeder ve hiçbir şeye sevinemez” ve %37 oranında “Eşinden soğur ve eşine olan sevgisini kaybeder, ona yabancılaşır” cevapları verilmiştir. “Psikolojisi bozulur ve ruhsal acı çeker” cevabını veren katılımcıların çoğunluğunun eğitim seviyesi lisans ve üzeridir.

Şiddetin Günlük Yaşam Üzerinde Etkilerine Yönelik Bulgular:

Tablo 18. Şiddet, Şiddete Maruz Kalanın Günlük Yaşamını Nasıl Etkiler?

Dile Getirilen cevaplar	Dile Getirenler	Sayı	%
1 İçine kapanır, etrafındaki insanlardan uzaklaşır	k1-k2-k3-k6-k7-k8-k13-k14-k15-k16-k17-k18	12	63
2 Çocuğuna yansıtır, onları ihmal eder ve intikam için döver	k1-k8-k10-k11-k13-k14-k15-k17-k19	9	49
3 Şiddete tanık olan çocukların da psikolojisi bozulur	k2-k8-k13-k14-k18	5	26
4 Kendisi de şiddet uygulamayı alışkanlık haline getirir	k1-k2-k3-k11-k14	5	26
5 Kocasıyla konuşmaz, uzun süreli küskünlükler oluşur	k1-k4-k8-k15	4	21
6 Evden kaçar, daha da sıkıntı yaşayacağı durumlara düşer	k2-k11-k18-k19	4	21

“Şiddet, şiddete maruz kalanın günlük yaşamını nasıl etkiler?” sorusuna %63 oranında “İçine kapanır ve etrafındaki insanlardan uzaklaşır”, %49 oranında “Çocuklarına yansıtır” ve %26 “Şiddete tanık olan çocukların psikolojisi bozulur” cevapları verilmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Erkeklerin Şiddete Maruz Kalma Yaşantısı

Bütün katılımcılar, yaşamları boyunca en az bir kere şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Diğer cevaplardan farklı olarak iki kişi en çok şiddete maruz kalanların evli erkekler olduğunu ifade etmiştir. Bu sonuç, “Şiddet, güçlünün güçsüzü ezmesidir” tanımıyla örtüşmektedir. Bazı kadınlar eşlerinden fiziksel yapı, maddi imkân ve konum olarak daha güçlü durumdadır. Bu da karşılarında güçsüz duran erkeğe şiddet uygulama ortamı doğurmaktadır.

Erkekler, daha çok aile kurallarına uymadığı için şiddete maruz kalmıştır. Erkek egemen otoriter aile yapılarında erkeklerin oluşturduğu kurallarda diğer aile üyelerinin söz söyleme hakkı yoktur ve diğer aile üyeleri, evin reisi konumunda olan erkeklerin oluşturduğu bu kuralların doğruluğunu da sorgulayamazlar. Bu kuralların niye konulduğu ve ne işe yaradığı kural koyucular tarafından diğer aile üyelerine pek anlatılmaz. Bu kurallara sorgusuz ve koşulsuz itaat beklenmektedir. Bu kurallara uyulmadığında maruz kalınan ceza da çoğunlukla şiddettir. Hata yapan bireye hatalı davranışını göstermek ve hatalı davranışının zararları konusunda ikna etmek gibi yapıcı yöntemlere başvurulmaz. Çalışmaya katılan bazı erkekler büyüklerin sözünü dinlemediği ve dediklerini yapmadığı için şiddete maruz kalmıştır. Burada özellikle çocuklar, her emri yerine getirecek şekilde komutlarla ayarlanmış ve uzaktan kumandayla çalışan robotlar gibi görülmektedir. Anne babalar, çocukların kendileriyle aynı bilgi ve zekâ seviyesine sahip olamayacağını ve kendileri gibi her şeyi bilemeyeceğini düşünmemektedir. Ayrıca çocukların oynayarak, koşarak ve hata yaparak büyüdüğünü ve öğrendiğini

unutmaktadır. Anne babalar, çocukken kendilerinin de aynı şekilde davrandığını unutmaktadır veya hatırlamak istememektedir. Bazı erkekler işe gitmeyip oyun oynadığı ve eğlendiği için büyüklerin şiddetine maruz kalmıştır. Arkadaşları ile zaman geçirmek, oyun oynamak ve eğlenmek gibi çocukluk çağı istek ve arzular aileler tarafından bazen de şiddet kullanılarak engellenmekte ve çocuklar bir ekonomik değer olarak görülerek aileye maddi katkı sağlayıcı bir işte çalıştırılmak zorunda bırakılmaktadır (Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2005). Bunun sonucunda çocukluk çağının ruhsal ihtiyaçları doyumsuz kalmakta ve bu engellenme sonucunda çocukta bir ruhsal gerginlik oluşmaktadır. Çocuklardaki bu ruhsal gerginlikler ileride öfkeye ve şiddete sebep olabilmektedir (Balcioglu, 2001).

Çalışmaya katılan erkeklerin çoğu "Babalarından" şiddet görmüştür. Geçmişte babalarından şiddet görmüş erkekler, şimdi ya babadır ya da baba olacaktır. Bu bireyler babasından gördüğü şiddeti büyük ihtimalle çocuklarına yansıtacaktır. Bu araştırmada katılımcıların çoğu çocuklarına şiddet uyguladığını ifade etmiştir. Şiddetin şiddeti doğurduğu ve şiddet döngüsünün yeni nesillere aktarıldığı görülmektedir. Kendini geliştirmiş donanımlı bir babanın ilgisine, sevgisine ve yönlendirmesine sahip çocuklar ileride mutlu ve huzurlu olacak, insanlığa katkı yapacak çalışmalarda bulunacaktır. Fakat geleneksel rollere sıkıca bağlı ve donanımsız bir baba ise çocuğuna sevgisini ve ilgisini yeterince gösteremeyecek, evrensel ahlaki değerleri benimsetemeyecek, insanlığa katkı yapacak amaçlar oluşturamayacak ve karşılaşılabileceği tehlikeler karşısında çocuğunu erken yaşta hazır hale getiremeyecektir. Böyle bir baba çocuklarını sadece kendi amaçları ve istekleri doğrultusunda yönlendirecektir. Bütün bunların sonucunda böyle bir babanın elinde büyüyen çocuklar sağlıklı gelişim gösteremeyecek ve ciddi zarar görecektir. Katılımcıların bazıları "Öğretmeninden" şiddet görmüştür. Katılımcılara göre "Kötü okullar ve eğitimsiz öğretmenler" şiddeti artıran önemli bir risk faktörüdür. Ayrıca katılımcılar "Okullarda erken yaştan itibaren davranış, ahlaki ve değerler eğitimi verilerek" şiddet sorununa temelli çözüm bulunabileceğine inanmaktadır. Okullar, iyi davranış ve değerlerin öğretilmesi gereken yerler olması gerekirken bazen de kötü davranışların ve şiddetin öğrenildiği yerler olabilmektedir. Ayrıca eğitim sistemi, tamamen bilgiye odaklı olmuş ve öğrenciler de verilen bilgileri ezberleyip sınavlara odaklanan robotlara dönüşmüş durumdadır. Öğrenciler bilgiyle donatılmaktadır fakat karakterleri yeteri kadar geliştirilememektedir. Günümüzde bilgiyle donanmış o kadar insan olmasına rağmen dünyanın çoğu yerinde savaşlar ve bu savaşlar sonucu on binlerce ölümler meydana gelmektedir. İnsanlığın, bilginin yanında evrensel ahlaki değerlerle donanmış ve vicdani gelişmiş bir nesile ihtiyacı vardır. Çocuk ve ergenler için okullar, en çok zaman geçirilen yerlerin başında gelmektedir. İyi bir planlamayla her yıl, milyonlarca öğrenciyi; davranış, ahlaki ve evrensel değerler eğitimi verilebilir. Yetkililer, okulların toplumları değiştiren ve geliştiren büyük bir güç olduğunu unutmamalı ve iyi nesillerin yetişmesi için doğru bir planlamayla okulları ve öğretmenleri yeterli hale getirebilmelidir. Çalışmaya katılan bazı erkekler "Komutanından" şiddet görmüştür. Erkeklerin büyük çoğunluğu vatani görevini yapmak için askere gitmektedir. Askere giden erkekler, sert ve katı askeri disipline tabi olmakta ve bunun sonucunda bazen de cezalara maruz kalmaktadır. Yirmili yaşlardaki bir erkeğin bazen kendisiyle aynı yaşta bir erkekten hata yaptığı için şiddet görmesi hafızada travmatik bir anı olarak derin bir iz bırakabilmektedir. Erkeklerin bu travmatik anıları, ileride koca ya da baba olduğunda, etrafında bulunan güçsüz durumdaki bireylere yansıtılabilmektedir. Emir komuta zinciri içerisinde kendisi güçsüz komutanları ise güçlüdür.

Yine güçlünün güçsüze yönelik bir şiddeti ortaya çıkmaktadır. Disipline dayalı sistemin içerisinde bulunan kişilerin de merhamet ve sevgi gibi olumlu duyguları körelebilmekte ve kendi iş yerindeki disiplin anlayışını aile üyelerine yansıtabilmektedir.

Çalışmaya katılan bazı erkekler, “Her hata yaptığımda” veya “Sürekli” olarak şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir. Her hata yaptığında şiddete maruz kalan kişi hata yapmamak için sürekli dikkatli ve gergin yaşamak zorunda kalacak, otorite sahiplerinin isteklerini koşulsuz yapmaya çalışacaktır. Hata yapabilirim endişesiyle yeni şeyler denemeyecek ve sadece başkalarına bağımlı bir birey olarak yaşayacaktır. Kendi özgür iradesiyle hareket etmeyen ve başkalarına bağımlı yaşamış bireylerin kandırılması ve şiddet olayları için terör örgütlerince kullanılması çok kolaydır. Çocuklar, deneyerek ve keşfederek yeni şeyler öğrenir. Büyükler sözde o kadar gelişmiş akıllarıyla o kadar hata yapabiliyorken çocuklardan hatasız olmalarını beklemek ve her hata yaptığında çocukları cezalandırmak kabul edilebilir bir şey değildir. Çocukluktan itibaren sürekli şiddet gören bir erkek; olumlu duyguları körelmiş ve şiddetle içli dışlı olmuş bir yetişkin olarak karşımıza çıkabilmektedir. Toplumda bir travma yaratan Ö.A cinayetinin katili parçalanmış bir ailede büyüdüğü ve babasından sürekli şiddet gördüğü ortaya çıkmıştır. Çocuklar bir aynadır, etrafında neyi görürse insanlığa onu yansıtır.

Erkekler, en çok “Tokat” şeklinde şiddete maruz kalmıştır. “Tokat” gibi fiziksel şiddet türleri erkekler arasında çok yaygındır. “Tokat” ailede, okulda ve sokakta kolayca uygulanabilen bir eğitim, terbiye ve cezalandırma aracı olarak görülür. “Tokat” a maruz kalan birey geçici olarak istenen davranışı yapabilir veya istenmeyen davranışı yapmaktan vazgeçebilir. Fiziksel şiddet sonrası isteklerinin yapıldığını somut şekilde gören şiddet uygulayıcısı erkek için fiziksel şiddet daha cazip hale gelebilir. Ayrıca fiziksel şiddet, şiddete maruz kalan üzerinde gözle görülür etki bırakması erkekleri tatmin etmekte ve erkeklerin öfkelerini dindirmektedir. Fakat şiddete maruz kalan birey, korkuya sebep olan faktörlerden uzaklaşınca ya da güçlenince istenen davranışı yapmaktan vazgeçer ve kendi istediği şeyleri yapmaya devam eder. Bu yüzden fiziksel şiddet uygulamak yerine hatalı davranışı ikna edici şekilde anlatmak gerekir. Böylece anlatılanlar bireyin düşünce sistemine yerleşir ve yapılması istenen davranış kalıcı olur. Bazı erkekler “Bağırılma, hakaret ve küfür şeklinde” şiddete maruz kalmıştır. Öfke veya kızgınlık duyguları, ilk olarak sözlü şiddet şeklinde karşıdaki bireylere yansıtılır. Bağırma, küfretmek ve hakaret etmek günlük yaşamda o kadar sıradanlaşmış ki, çocuklar arasında bile oyun esnasında sıklıkla görülebilmektedir. Sözel şiddetin sıradanlaşması diğer şiddet türlerinin uygulanmasına zemin hazırlar. Bazı katılımcılar “Aşağılanmak, değersiz görülmek ve küçük düşürülmek” şeklinde şiddete maruz kalmıştır. Mükemmeliyetçi erkekler, ailedeki kadın ve çocuklar üzerinde sürekli değerlendirmelerde bulunur ve bulduğu kusurları dile getirir. Maslow’a göre insanın açlık ve susuzluk gibi fiziksel ihtiyaç ve güvenlik ihtiyacından sonra takdir edilmek, beğenilmek ve sevilmek ihtiyacı gelmektedir (Sabuncuoğlu, 1987). Doğal yapısı gereği sevmeyi, beğenilmeyi ve takdir görmeyi bekleyen birey; tam tersi değersiz görülmekte, aşağılanmakta ve küçük düşürülmektedir. Bunun sonucunda birey; özgüveni düşük, kendisiyle barışık olmayan ve yaşama zevinci azalmış bir insan haline gelebilmektedir. Böyle bir bireyin etrafındakilere mutluluk vermesi beklenemez. İnsanların zevkleri, beğenileri ve yetenekleri farklıdır ve gücü nispetinde iş yapar. Birisinin beğendiği veya yapabildiği bir şeyi diğerinin beğenmemesi ve yapamaması, o şeyin kötü veya o bireyin yeteneksiz olduğunu

göstermez. Farklılıklara saygı duyulmalı ve insanların daha çok olumlu yönleri fark edilebilmeli ve dile getirilmelidir. Kusur aranırsa herkeste bir kusur bulunur. Bazı katılımcılar “Yumrukla”, “Aç bırakılarak”, “Değnekle” ve “Hortumla” şiddete maruz kalmıştır. Maruz kalınan bu ağır şiddet biçimleri, kişi üzerinde büyük travmatik etki yaratmaktadır. Böyle ağır şiddete maruz kalma yaşantıları kolay kolay unutulmaz. En yakınındakileri aç bırakmak, hortumla ve değnekle dövmek ve odaya kilitlemek ancak merhamet duygusu körelmiş bir insanın yapabileceği davranışlardır. Yukarıda bahsedilen şiddet türlerine maruz kalan kişinin de merhamet ve sevgi duygusu körelebilmektedir ve ileride etrafındakilere aynı şekilde en ağır şiddeti uygulayabilmektedir.

Erkeklerin çoğu, maruz kaldığı şiddetin doğruları görmesini ve düzelmesini sağladığına ve böylece şiddetin gerekliliğine ve çözüm yöntemi olduğuna inanmaktadır. Şiddetin gerekli olduğu ve işe yaradığı ile ilgili kuşaktan kuşağa aktarılan mantık dışı inançlar ve düşünceler vardır. Eğer gerçekten şiddet işe yarayıp insanları düzeltebilseydi şiddete maruz kalan erkeklerin kendileri de şiddet uygulamazdı. Bu cevabı dile getiren erkeklerin hepsi şiddet uyguladığını ifade etmiştir. Erkekler, şiddeti yararlı bir uygulama olarak görmekte ve bundan dolayı etrafındaki güçsüz bireylere şiddeti uygulamakta sakınca görmemektedir. Çünkü bu bakış açısına göre hata yaptığında dövülmeyen ve şiddet görmeyen kişi doğru yolu bulamaz. Şiddetin işe yaradığını düşünenler sadece kendilerini kandırmakta ve şuan güçlü durumda oldukları için şiddet aracılığıyla gücünü korumaya çalışmaktadır. Erkek, şiddet gördüğü zamanlarda güçsüzdü, fakat şuan bir baba ya da koca olduğu için etrafındaki bireylerden daha güçlü durumundadır. Geçmişte maruz kalınan şiddetin yarattığı travmatik etkilerden dolayı erkeklerde güçlü görünüp ezilmeme kaygısı olabilmektedir ve oluşan ruhsal bozukluklardan dolayı şiddet, egoyu tatmin etme aracı olarak da görülebilmektedir. Bazı katılımcılar küçükken maruz kaldığı şiddetin acısını hala yaşamaktadır. Erkekler, uyguladığı şiddetten sonra şiddetin işe yarayıp yaramadığına odaklanmaktadır. Şiddet uygulayan için önemli olan şey, uyguladığı şiddet sonrası isteklerinin gerçekleşip gerçekleşmediğidir. Eğer şiddet uygulayanın istekleri gerçekleşmemişse maalesef bu sefer daha ağır şiddet uygulanabilmektedir. Uygulanan şiddetin, şiddete maruz kalan üzerinde ne gibi olumsuz ve kalıcı etkileri olacağı pek fark edilememektedir. Bazen bu olumsuz ve kalıcı etkiler “O dayaklardan sonra hala babama karşı içimde bir soğukluk var” ve “Herkesin içinde dövmesini hiç unutamiyorum” cevaplarından da anlaşılacağı üzere şiddet tepkisi, şiddet uygulayanın karşısına daha sonra çıkabilmektedir. Anne-babalarını huzurevlerine bırakan evlatların sayısı bir hayli fazladır. “İnsanlara karşı sevgimi kaybettim ve şimdi kendi çocuklarımla ve eşimle ilgilenmek içimden gelmiyor” ve “İnsanlara güvenim kalmadı” cevaplarından da anlaşılacağı üzere şiddetin olumsuz ve kalıcı etkileri, yıllar sonra bile, sadece şiddete maruz kalan bireyleri değil şuan etrafında yaşayan insanları da etkileyebilmektedir.

Bazı katılımcılar, şiddet uygulamak yerine insanları anlamaya çalışmanın daha iyi olabileceğini düşünmektedir. Bu düşünceye sahip katılımcıların çoğunun eğitim seviyesi lisans ve üzeridir. Şiddet ile ilgili farkındalık eğitimle doğru orantılı olarak arttığı görülmektedir. Çalışmaya katılan bir erkek ise eskiden daha çok şiddete maruz kalmış olması halinde şimdi daha iyi durumda olabileceğini düşünmektedir ve az şiddete maruz kaldığı için ailesine kızmaktadır. Bu kişi, kendisine uygulanan şiddeti yetersiz görerek şiddetin işe yararlılığına aşırı derecede

inanmaktadır. Bu sonuç, patolojik bir durumun var olabileceğini göstermektedir. Çünkü yaşadığı acıyı az görüp daha da acı yaşamak isteyen bir birey ancak mazoşist bir kişiliğe sahip olabilir. Şiddetin gerekliliğine aşırı derece inanan bu birey, etrafındakilere en ağır şekilde şiddeti uygulayabilecek sadist karaktere de sahip olabilmektedir. Bu birey bazen de namus ve töre için gözünü kırpmadan bir insanı öldürebilecektir. Şiddetin insan kişiliği ve ruh sağlığı üzerinde yıkıcı etkisi olduğu burada açıkça anlaşılmaktadır.

Küçük yaştan itibaren ailesinden, okul çağında öğretmeninden, sokakta çevresinden ve arkadaşlarından, gençlik çağında komutanlarından, izlediği yayınlardan ve oynadığı bilgisayar oyunlarından şiddete maruz kalan erkeklerin etrafındakilere şiddet uygulaması kaçınılmazdır. Bir çocuğu cinayet işleme potansiyeline sahip bir erkek haline getiren bu sistemleri düzeltirsek cinayetleri önlemiş oluruz.

Erkeklerin Şiddet Uygulama Yaşantıları

Çalışmaya katılan erkeklerin tamamı yaşamları boyunca en az bir kez şiddet uyguladığını belirtmiştir. Bu sonuç, ülkemizde şiddetin ne derece yaygın olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, çocuğuna bağırarak gibi uyguladığı bazı şiddet biçimlerini önemsiz görüp şiddetten saymamaktadır. Uygulanan bazı şiddet biçimleri, ilk başta zararsız görülüp şiddet uygulayıcıları tarafından önemsiz görülebilir. Fakat zararsız ve önemsiz görülen bu şiddet biçimleri, zamanla daha ağır şiddete ve şiddet kullanma alışkanlığının kazanılmasına yol açar.

Çalışmaya katılan erkeklerin çoğu daha çok sözünün dinlenilmemesi, dediklerinin yapılmamasından ve çocukların yaramazlık yapıp kavga etmesinden dolayı şiddet uygulamıştır. Burada çocuklara yönelik empatik bakış açısının az olduğu görülmektedir. Çocukların bulunduğu yaştaki gelişim özellikleri sonucu, her şeyi bilemeyebilir ve hatalar yapabilir. Çocukları, sessiz duran ve hatasız işleyen bir robot gibi olmasını beklemek kabul edilebilir bir şey değildir. Ayrıca bazı katılımcılar erkeklik onurunu zedeleyici laflara maruz kaldığı için şiddet uygulamıştır. Geleneksel toplumlarda etrafındakilere erkek olduğu göstermek erkeklerle mutluluk vermekte ve erkekler bu şekilde toplumda saygınlık kazanabileceğini düşünmektedir. Erkekliğine zarar verecek eleştirilere ve alaycı tavırlara maruz kalmak ise; erkeklerin toplumda değer kaybetmesine sebep olacaktır. Kendi benliğine yönelik böyle bir tehdidi ortadan kaldırmak için erkekler şiddete başvurabilecektir. Yapılan araştırmalarda erkeklerin, "Erkeklik" rolüne ilişkin konularda kendini yetersiz bulduğunda şiddete başvurduğu ortaya çıkmaktadır (Işıloğlu, 2006; Tüzer ve Göka, 2007).

Çalışmaya katılan erkekler, en çok "Çocuğuna" şiddet uygulamıştır. Yapılan araştırmalarda en çok şiddete maruz kalanların kadınlar olduğu görülmektedir (Humphreys ve ark., 2001; Tasçı, 2003; Söğüt, 2011). Fakat bu araştırmada ise şiddete en çok çocukların maruz kaldığı ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada, çocuğuna şiddet uyguladığını söyleyen erkeklerin çoğu geçmişte babasından şiddet gördüğünü hatta çoğunluğu maruz kaldığı şiddetin işe yaradığını ifade etmiştir. Şiddete maruz kalmak, şiddet uygulamaya sebep doğurmaz. Maruz kalınan şiddetin yarattığı travmanın ne kadar kötü bir şey olduğunun farkına varılmalı ve masum çocuklara bu acı yaşatılmamalıdır. Bu sonuç, şiddetin yeni nesillere aktarıldığı acı gerçeğini göstermektedir. Toplumda, arkadaki taşın baskısıyla harekete geçiren öndeki domino taşları gibi bir sistem oluşmuş durumdadır. İyi

yetiştirilen ve eğitilen bir nesil bu sistemi bozacaktır. Bu araştırmada erkeklerin önce kendisinden en güçsüz olan çocuklara, daha sonra çocuklara oranla daha güçlü olan kadınlara şiddet uyguladığı ortaya çıkmıştır. Kadına şiddet, ilk başta psikolojik şiddetle başlamakta ve zamanla buna fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddet eşlik etmektedir. Şiddete sebep olan faktörlere çözüm bulunamadığı sürece maruz kalınan şiddetin miktarı gittikçe artmaktadır. Alışkanlık haline gelen şiddet cinayetlerle sonuçlanabilmektedir. Şiddete maruz kalan çocuklar, annesinin şiddet görmesine de tanık olmaktadır. Çocukluğunu hem şiddet görmekle hem de şiddete tanık olmakla geçiren çocuğun hafızasına şiddet en derin şekilde işlenecek ve bu çocuk, ileride şiddetin etkisi altına girmiş bir hafızaya göre davranacaktır.

Çalışmaya katılan erkeklerin çoğu daha çok ‘Fiziksel vurma’ ve ‘Bağırma’ şeklinde şiddet uygulamıştır. ‘Sandalyeye bağladıktan sonra, ışığı kapatıp odaya kilitlemek’ ve ‘Demir değnekle, sopayla dövme’ gibi ağır şiddet biçimlerine maruz kalmak bireylerde ağır travmalar yaşatabilmektedir. Erkeklerin de bu kadar ağır şiddet uygulayabilmesini ancak merhamet ve sevgiden yoksun körelmiş bir vicdana sahip olmasıyla açıklanabilir.

Şiddet uygulayan erkekler, uyguladığı şiddetten sonra şiddete maruz kalanın daha çok üzülüp ağladığını ifade etmiştir. Şiddete maruz kalanların o an yaşananlara verdiği ilk tepki üzülmeye ve ağlama tepkisidir. Bu görünen sonuçlar, daha çok şiddet uygulayanların dikkatini çekmektedir. Fakat şiddet, şiddete maruz kalanın yaşama sevincini yok edecek kadar derin etkiler bırakabilmektedir. Bu somut tepkiler görünmeyen fakat ciddi zarar gören ruh halinin dışı yansımasıdır. Ayrıca şiddete maruz kalan kadınlar, yaşadığı acıyı ve öfkeyi şiddet şeklinde kendisinden güçsüz olan çocuklara yansıtabilmektedir. Babasından şiddet gören ve ailede şiddete tanık olan çocuk, bu sefer de annenin şiddetine maruz kalarak sağlıklı gelişim gösteremez.

Erkeklerin yarısı şiddeti bir anlık bir öfkeyle yaptıklarını, şiddet uyguladıktan kısa bir süre sonra pişman olduklarını ifade etmiştir. Dilbaz’a göre (1999) saldırgan davranışın temelinde istem dışı davranışlar ve bilişsel kontrolde eksiklik anlamına gelen dürtüsellik yer alır. Bir anlık öfke sonucu istem dışı davranışlar sergilenebilmektedir. Ayrıca sorunlara çözüm bulmada çaresizlik yaşayan erkekler sonradan pişman olsalar bile çaresizliğini şiddet kullanarak gidermeye çalışabilmektedir. Bu konuda öfke yönetimini ve çatışma çözme becerisini kullanmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Bazı araştırmalara göre ise de ‘bir anlık öfkeyle oluyor’ cevabının bir savunma mekanizması olduğu ve öfkenin bireyin önceden oluşan düşünceleriyle ilişkili olduğu ifade edilmiştir (Yüksel, 1995; Ellis ve Harper, 2005; Salvucci, 2006). Bu araştırma sonucuna göre de erkeklerin gücü yetmediği insanlarla kavga etmemesi, şiddetin bir anlık sinirle değil de bilinçli yapıldığını göstermektedir. Bazı erkekler bile uyguladığı şiddetten dolayı pişman olsa bile bazı kadınların şiddeti hak ettiğini düşünmektedir. Kadınların değersiz görüldüğü ataerkil zihniyetin yanı sıra kadınların söz ve davranışlarından dolayı erkeklerin mutsuz olması bu düşünceyi doğurmaktadır. Erkeklerin bazılarının eşinden şiddet gördüğünü ifade etmesi de bu sonucu desteklemektedir. Eşlerin iletişim becerilerini kullanması ve birbirlerine daha yapıcı bir şekilde yaklaşması erkeklerin şiddet uygulama riskini azaltacaktır.

Çalışmaya katılan bazı erkekler şiddet uygulamak yerine daha nazik davranmanın ve ikna edici bir dil kullanmanın daha iyi sonuçlar verebileceğini düşünmektedir. Böyle düşünen erkeklerin çoğunun ekonomik

durumu iyidir ve eğitim seviyesi lisans ve üstüdür. Ekonomik imkânların ve eğitim seviyesinin yükselmesiyle doğru orantılı olarak şiddete yönelik duyarlılık artmaktadır. Erkeklerin bazıları yapıcı yollara başvururken ciddiye alınmadığını ve şiddet uygulamaya mecbur bırakıldığını ifade etmiştir. Bazı kişilere, güzel sözler ve yapıcı yöntemler hiçbir anlam ifade etmemektedir. Çünkü birey, güzel sözlerle ve yapıcı yöntemlerle bugüne kadar yeterince karşılaşmadığı için alışık değildir. Küçüklüğünden itibaren sürekli şiddetle ve sertlikle karşılaşan bireye iletişim becerileri ve yapıcı yaklaşımlar anlamsız gelebilmektedir. Burada hem erkeğin hem de kadının karşılıklı olarak eğitiminin ve gelişiminin önemi ortaya çıkmaktadır.

3. Şiddetin, Şiddete Maruz Kalan Üzerindeki Etkileri Hakkında Erkeklerin Düşünceleri

Erkeklerde, şiddetin insan bedeni üzerindeki olumsuz etkileri hakkında yeteri kadar duyarlılık gelişmemiştir. Maruz kaldığı şiddetten sonra vücutta yaralanma olacağını söyleyen bazı erkekler de muhtemelen en az bir kere vücudun zarar gördüğü bir şiddete maruz kalmış ya da bu şekilde bir şiddet uygulamıştır.

Erkeklerde, şiddetin insan psikolojisi üzerindeki olumsuz etkileri konusunda azda olsa bir farkındalığın geliştiği görülmektedir. Bu soruya dile getirilen "Olumlu duyguları kaybeder ve hiçbir şeye sevinemez" cevabı şiddetin, şiddete maruz kalanın yaşama sevincini yok ederek ona en büyük zararı verdiğini göstermektedir. "İntihara kalkışır" cevabı ise yaşama sevincini kaybetmiş şiddet mağdurunun, yaşamın anlamsızlığına verdiği tepkidir. "Yaşadıklarını içine gömer ve ömür boyunca unutamaz" cevabı da şiddetin, maruz kalanın ruhsal durumunu kalıcı bir şekilde olumsuz etkileyecek etkiler bıraktığını göstermektedir. Kocasını erkekliğini gösterdiği için kadın mutlu olur şeklinde düşünen erkeklerin hepsinin kırsal bölgede büyümesi, ataerkil yapının daha yaygın olduğu kırsal bölgelerde toplumsal cinsiyetin ne derece benimsendiğini göstermektedir.

Çalışmaya katılan erkeklere göre şiddet günlük yaşamda en çok çocukları olumsuz etkiler. Şiddete maruz kalan kadın içine kapanır ve çocuklarıyla yeterince ilgilenemez, çocuğunun ihtiyaç duyduğu anne sevgisini gösteremez. Bazen de maruz kaldığı şiddeti kendisinden daha güçsüz olan kişiye yani çocuğa şiddet şeklinde yansıtır. Toplumda her yıl binlerce cinayet işleyen erkekler, bir zamanlar anne babaların elinde büyüyen ve içinde hiçbir kötülük barındırmayan masum çocuklardı. Bu araştırmadan da anlaşılıyor ki çocukları canavarlaştıran etkenlerin başında anne babalar gelmektedir ve işin acı tarafı da anne-babalar bunun farkına varamamaktadır.

SONUÇLAR

Ekonomik seviyeye, eğitim durumuna, babalarıyla ilişkilerine, yetiştiği yere, aile ortamına ve medeni durumunun çok eşli olup olmamasına göre çok farklı cevaplar verdiği görülmektedir. Fakat yaşa ve anneleriyle ilişkilerine göre farklı cevaplar verilmediği görülmektedir.

Katılımcıların hepsi; daha çok aile kurallarına uymamak, söz dinlememek, işe gitmemek ve yaramazlık yapmak gibi sebeplerle şiddete maruz kalmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu babalarından, bazıları da öğretmeninden ve komutanından şiddete maruz kalmıştır. Katılımcıların yaklaşık yarısı, her hata yaptığında veya sürekli şiddete

maruz kalmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu tokat bazıları ise hakaret ve küfür şeklinde şiddete maruz kalmıştır. Bazı katılımcılar ise, aç bırakılarak, değnekle veya hortumla dövülerek ve odaya kilitlenerek en ağır şiddetlere maruz kalmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu, maruz kaldığı şiddetin gerekli olduğunu ve işe yaradığını söylemesi ise şiddetin ne derece benimsendiğini göstermektedir.

Katılımcıların hepsi en az bir kere şiddet uygulamıştır. Katılımcılar, daha çok sözünün dinlenilmemesi, dediklerinin yapılmaması, çocukların yaramazlık yapması ve erkeklik onurunu zedeleyen laflar gerekçesiyle şiddet uygulamıştır. Bu sonuç katılımcıların şiddete maruz kalma gerekçeleriyle örtüşmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu çocuklarına, bazıları ise eşine ve öğrencisine şiddet uygulamıştır. Çocukluğunda babasından şiddet gören katılımcıların kendi çocuklarına da şiddet uyguladığı görülmektedir. Katılımcılar daha çok tokat gibi fiziksel vurma ve bağırma şeklinde şiddet uygulamaktadır. Katılımcıların yaklaşık yarısı şiddetten sonra şiddete maruz kalanın üzülüğünü, bazıları ise şiddetin onların aklını başına getirdiğini ifade etmiştir. Şiddetin olumsuz etkileri konusunda az da olsa farkındalığın arttığı görülmektedir. Katılımcıların yaklaşık yarısı şiddet uyguladıktan sonra pişman olduğunu, bazıları ise şiddete maruz kalanın şiddeti hak ettiğini ifade etmiştir.

Katılımcılara göre şiddete maruz kalanın en çok yaşadığı durumlar; olumlu duygularını kaybetme, eşinden soğuma, ruhsal acı çekme, içine kapanma, çocukları ihmal etme ve şiddet uygulamadır.

ÖNERİLER

1. Şiddetin ailede, sokakta, okulda, askeriyede ve medyada karşımıza çıkması şiddetin artık toplumun bir gerçeği haline geldiğini göstermektedir. Şiddet sorununu çözmek ve toplumsal cinsiyete dayalı ataerkil zihniyeti değiştirmek için bütün kurumları içine alan köklü ve sistemli bir yaklaşımın olması gerekmektedir.
2. Bu araştırma sonucunda erken yaşta itibaren ailede ve özellikle toplumu değiştirebilecek büyük güç olan okullarda davranış eğitimi, ahlaki eğitim ve evrensel değerler eğitiminin verilmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Özellikle erken yaşta merhamet ve sevgi gibi olumlu duyguları kazandırmanın ve karakter geliştirmenin önemi ortaya çıkmaktadır.
3. Şiddetin şiddete maruz kalan kalanlar (özellikle çocuklar) üzerindeki olumsuz etkileri konusunda erkeklerde bilinçlendirme çalışması yapılmalıdır.
4. Bu araştırmada şiddetten en çok zarar görenin çocuklar olduğu ortaya çıkmaktadır. Çocukluk yıllarına ait istek ve ihtiyaçların karşılanabilmesi ve ailelerin çocukları daha iyi anlayabilmeleri için çocuk psikolojisi ve çocuk gelişimi gibi konularda ailelere eğitim verilmelidir.
5. Bu araştırma sonucunda erkeklerin, şiddetin çözüm yöntemi olarak gerekliliğine inandığı ortaya çıkmıştır. Şiddetin çözüm olamayacağı ve eğitim-terbiye aracı da olamayacağı şiddet uygulamanın daha çok sorun üreteceği bilinci erkeklere kazandırılmalıdır.
6. Psikolojik ve mental bozukluklar ile bağımlılıkların şiddete sebep olduğu görülmektedir. Bundan dolayı bu bireylerin bireysel danışma, grupla psikolojik danışma ve aile danışmanlığı gibi hizmetlerle psikolojik destek alması sağlanmalıdır.

7. Bu araştırma sonucunda şiddet uygulayan erkeklere öfke yönetimi, iletişim, çatışma çözme, empati gibi beceri eğitimini vermenin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu eğitimi verecek kaliteli meslek elemanlarına ve iyi programlara ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.
8. Şiddet uygulayan erkeklerin yanı sıra şiddet gören kadının korunmasının yanı sıra eğitilmesinin de önemi ortaya çıkmıştır.
9. Şiddet uygulayan erkekler; sanatsal, sportif, kültürel faaliyetlere ve hobilere yönlendirmelidir.
10. Bu çalışmada sağlıklı nesiller yetiştirmek için, anne babaların bilinçli olması, iyi eğitilmesi ve huzurlu bir aile ortamı için doğru evliliklerin kurulması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.
11. Türkiye’de şiddet üzerine yapılan çalışmalarda erkek bakış açısını inceleyen çalışma sayısı yok denecek kadar azdır. Bu konuda daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altınay, A. G. & Arat, Y. (2007). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet.
- Altun, M. (2006). *Denizli İli Kırsalında Bir Sağlık Ocağı Bölgesinde 15-49 Yaş Evli Kadınların, Fiziksel Şiddet Görme Durumları Ve Kadınların Şiddete İlişkin Tutumları*(Doctoral Dissertation, Pamukkale Üniversitesi).
- Balcıoğlu, İ. (2001). *Şiddet Ve Toplum*. Ankara: Bilge Yayınları
- Çelik, G. (2015). *Eşine Şiddet Uygulayan Hükümlü Erkeklerin Özellikleri ve Toplumsal Cinsiyet Algıları (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara.
- Chapple, C. L., & Johnson, K. A. (2007). Gender Differences In Impulsivity. *Youth Violence And Juvenile Justice*, 5(3), 221-234.
- Çivi, S., Kutlu, R., & Marakoğlu, K. (2008). The Frequency Of Violence Against Women And The Factors Affecting This: A Study On Women Who Applied To Two Primary Health Care Centers. *Gülhane Tıp Dergisi*, 50, 110-116.
- Dilbaz, N. (1999). Şiddet riskinin değerlendirilmesi ve saldırgan hastaya yaklaşım. *Klinik Psikiyatri*, 2, 179- 188.
- Durmuş, E. (2013). Ergen Bakış Açısıyla Okulda Şiddet Ve Çözüm Önerileri. *E-International Journal Of Educational Research*, 4(3).
- Efe, Ş. Y., ve Ayaz, S. (2010). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Ve Kadınların Aile İçi Şiddete Bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 23-29.
- Eken, A. (1996). *Bir Olgu Olarak Türkiye'de Şiddet*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ellis, A., Harper, R. A. & Akbaş, S. K. (2005). *Akılcı yaşam kılavuzu*. HYB Yayıncılık.
- Ergil, D. (2001) Şiddetin Kültürel Kökenleri, *Bilim Ve Teknik*, 399: 40-4.
- Erten, Y. ve Adalı, C. (2007). Saldırganlık Şiddet Ve Terörün Psiko-Sosyal Yapıları", *Cogito*, Sayı: 6-7.
- Gök, M. (2009). Aile İçi Şiddet Ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı*, Adana.
- Grossman, D. C., Neckerman, H. J., Koepsell, T. D., Liu, P. Y., Asher, K. N., Beland, K., ... & Rivara, F. P. (1997).

- Effectiveness of a violence prevention curriculum among children in elementary school: A randomized controlled trial. *Jama*, 277(20), 1605-1611.
- Gustafson, B. (2009). Manipulating Cartographies: Plurinationalism, Autonomy, And Indigenous Resurgence In Bolivia. *Anthropological Quarterly*, 82(4), 985-1016.
- Humphreys, J., Lee, K., Neylan, T., Marmar, C. (2001) Psychological And Physical Distress Of Sheltered Battered Women. *Health Care For Women International*, 22, 401-414.
- Işıloğlu, B. (2006). Anksiyete Ve Depresyon Tanısı İle İzlenen Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddetin Sosyo-Demografik Faktörler, Çift Uyumu Ve Hastalıkla İlişkisi. Uzmanlık Tezi, İstanbul.
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Ataca, B. (2005). Value of Children and Family Change: A Three-Decade Portrait From Turkey. *Applied Psychology*, 54(3), 317-337.
- Karataş, Z. (2009). Saldırganlık: Saldırganlığın Ergenler Üzerindeki Etkileri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, (367).
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö., & Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma Ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2).
- Kocack, F. (2004). *Aile İçi İlişkilerde Kadına Yönelik Şiddet: Türkiye'den Örnekler*. Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Körükçü, Ö., Kayır, G.Ö. Ve Kukulcu, K. (2012). "Kadına Yönelik Şiddetin Sonlandırılmasında Erkek İşbirliği", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches In Psychiatry*, 4(3): 396-413.
- Loseke, D. R. (2005). Through A Sociological Lens. *Current Controversies On Family Violence*, 35.
- Mehmet, N. (2001). Suç Olgusu Bağlamında Kadına Yönelik Şiddet. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, S., & Sezgin, F. (2011). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Yönetici Ve Öğretmen Desteği Algılanan Şiddet Ve Okul Memnuniyetine İlişkin Görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2).
- Riggs, D. S., Caulfield, M. B., Street, A. E. (2000) Risk For Domestic Violence: Factors Associated With Perpetration And Victimization. *Journal Of Clinical Psychology*, 56(10), 1289-1316.
- Sabuncuoğlu, Z. (1987). Çalışma Psikolojisi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Salvucci, D. D. (2006). Modeling Driver Behavior In A Cognitive Architecture. *Human Factors, Cognitive Science*, 48, 362-380.
- Scott, K. (2004). Predictors Of Change Among Male Batterers: Application Of Theories And Review Of Empirical Findings. *Trauma, Violence And Abuse*, Vol. 5 (3); 260-284.
- Seager, J. A. (2005). Violent Men: The Importance Of Impulsivity And Cognitive Schema. *Criminal Justice And Behavior*, 32(1), 26-49.
- Sezgin, H. (2007). Partneri Tarafından Şiddet Görmüş Ve Kadın Sığınma Evinde Barınan Kadınların Kullandıkları Baş etme Yöntemleri İle Algıladıkları Sosyal Desteğin Ruhsal Sağlıkları İle İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı*.
- Söğüt, İ. (2011). Kriminolojide Çağdaş Yönelimler (Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması), Ankara.
- Straus, M. A. (1999). The Controversy Over Domestic Violence By Women. *Violence In Intimate Relationships*,

17-44.

- Subaşı, N., & Akın, A. (2003). Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri Ve Sonuçları. *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık Ve Kadın* (Ed. Akın A), 231-249.
- Taşçı, N. (2003) Ebelerin Aile İçinde Kadına Uygulanan Şiddette Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları, *Yüksek Lisans Tezi, Denizli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli*.
- Topitzets, J., Mersky, J.P., Reynolds, A.J., (2011), Child Maltreatment and Offending Behavior : Gender-Specific Effects and Pathways, *Criminal Justice and Behavior*, 38, 492- 510
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2011). Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri.
- Tüzer, V., & Göka, E. (2007). İç Göç Ve Aile İçi Şiddet: Erkekler Batıda Kadınlar Doğuda. *Kadın Çalışmaları Dergisi, Aile İçi Şiddet Özel Sayısı*, 2(4), 48-57.
- Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Ders İndeksi, Aile İçi Şiddet Tanımı Ve Nedenleri, [Http://Aile-Hekimligi.Uludag.Edu.Tr/Ders5.Html](http://Aile-Hekimligi.Uludag.Edu.Tr/Ders5.Html), (Erişim: 26 Haziran 2006).
- Vatandaş, C. (2003). Aile İçi Şiddet: Türkiye’de Esler Arası Şiddet (Domestic violence: violence among partners in Turkey). *Ankara, Uyum Ajans*.
- Wareham, J., Boots, D. P., & Chavez, J. M. (2009). A Test Of Social Learning And Intergenerational Transmission Among Batterers. *Journal Of Criminal Justice*, 37(2), 163-173.
- Wang, S., An, L., Cochran, S.D. Eds. (2002). Women's Health Oxford Textbook Of Public Health. London, Oxford University Pres.
- World Health Organization (WHO), (2002). World Report On Violence And Health, P.5-7 Geneva. Etienne G. Krug.
- Willis, G. M., Levenson, J. S., & Ward, T. (2010). Desistance And Attitudes Towards Sex Offenders: Facilitation Or Hindrance?. *Journal Of Family Violence*, 25(6), 545-556.
- Yüksel, Ş. (1995). Eş Dayacağı Ve Dayağa Karşı Dayanışma Kampanyası. İçinden 1980’ler Türkiye’inde Kadın Bakış Açısından Kadınlar. Editör Şirin Tekeli, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yüksel, A. B. (2016). *Kadına Yönelik Şiddet Ve Töre Cinayetleri* (Master's Thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

EXTENDED SUMMARY

Introduction

The purpose of this research is to examine relation between being subject to violence and committing violence and to reveal perception of men about effects of violence on the one who is subject to violence. Variables of violence such as effects on body, psychology and daily life of the one being subject to violence, reasons of men committing violence, people committing violence to him and his violence victims, the way being subject to violence and committing violence are accordingly discussed from the point of view of men in this research. In this context, the main goal of this research is to be aware of main reasons of violence and develop right solutions. Although many efforts have been made to solve violence problem in our country, this problem still

exists. Primary reason of this situation is not to be able to understand men who are generally engaging in violence clearly and accordingly not to crux the problem efficiently. As long as men who are the main actors of violence do not change, efforts made are not sufficiently efficient. This research will contribute to the elimination of shortcomings in this area.

Method

To enlighten phenomenon of male violence deeply, this research has a qualitative method and its design has been chosen as phenomenology. The sample of the research is conducted by 19 men within the frame of maximum diversity method which is one of the purposeful sampling methods. Features of participants composing the sample of the research are varied by age, financial situation, educational background, family environment and attitudes of parents. Data used in the research is provided by interviews and semi-structured forms. To assay the data, content analysis based on coding has been used. The findings are presented by supported with quantitative narratives. Some studies enhancing validity and reliability such as varied descriptions, examinations by experts, deep focused data collection have been done.

Findings (Results)

According to answers, it is found that violence depends on reasons such as financial situation, education background, environment where they grew up, marital status -whether they are polygamous or not-. However, it is pointed that their age and relationship with their mothers haven't been referred as a reason of violence.

According to participants, the one being subject to violence generally has experience in losing positive feelings, feeling strange from their wives, suffering emotionally, withdrawing from others, neglecting their children and committing violence.

All of the participants were subject to violence because of many reasons such as not having obeyed rules of their families, not having gone to work and having misbehaved. While most of the participants were subject to violence by their fathers, some of them were subjected to violence by their teachers and commanders. Almost half of them were subject to violence whenever they made a mistake or all the time. A majority of the participants were subject to violence by being slapped and some of them were insulted and sworn.

Some participants were subject to not having been given any food, having beaten with a cane and hose and having been locked to a room. The vast majority of the participants said that violence which they were subject to was necessary and it worked, so this shows how violence has been adopted.

All of the participants have committed violence at least once. The participants committed violence on the grounds that their advice wasn't listened to, they weren't obeyed, their children misbehaved or somebody insulted their masculinity. This result coincides with reasons of being subject to violence. While the vast majority of the participants committed violence to their children, some of them committed violence to their

wives and students. It is found that those who had been subject to violence by their fathers in their childhood committed violence to their own children. It is observed that the participants generally commit violence physically such as by slapping and shouting. While almost half of the participants stated that they made sad ones to whom they had committed violence, some of them said that they brought to their senses. It is considered that awareness of negative effects of violence has risen. While almost half of the participants expressed their regrets having committed violence, some of them said the one who was subject to violence had deserved it.

Conclusion and Discussion

It is thought that awareness of negative effects of violence on human body is not sufficient. It is pointed that awareness rate of negative effects of violence is parallel to educational background. It is observed that violence influences children most in daily life. The fact that all of the participants both were committed violence and also committed violence shows violence is taught by those who were subject to violence and they internalized it in time. Their reasons of having been committed violence and committing violence and also ways of violence are similar to each other.

The person that the participants are mostly committed violence by is their fathers and the person that they mostly commit violence to is their children. This result shows that violence is transmitted to next generations as a value, when men who used to be a victim of violence become strong, they start committing violence to ones who are weaker than them. Violence occurs in different institutions such as school and military besides family which reveals that it is essential to make radical efforts including all these organizations to stop violence. The fact that %84 of the answers are "Slapping" shows that physical violence is mostly adopted and seen as one of the solution methods. Furthermore, the fact that %68 of the participants think that violence that they were subject to was necessary shows that how violence is adopted among men.

Suggestions

The fact that violence occurs in families, schools, military and media shows that violence has become one of realities of community. A radical and systematic approach including all institutions is needed to solve violence problem and to change patriarchal mentality.

The result of this research underlines that families and especially schools which have great power to change community need to teach children universal values, moral education, behavior education in schools from early ages. Moreover, it also reveals it is essential to teach a child positive feelings such as love and compassion and some good characteristics.

Some efforts should be made to raise awareness of men about negative effects of violence on the one been subject to violence.

According to results of this research, those who suffer from violence at most are children. Families should be taught child psychology and child development so that they can understand their children better and meet their needs and wishes in childhood.

As a result of this research, it is important that men committing violence should be taught some skills such as anger management, communication, conflicting resolution and empathy. It is obviously seen that qualified professionals and well organized programs are needed.

In Turkey, research focusing on perception of men about violence is rarely done. Much more research should be done about this area.